

Zvanje i zadaća proroka Ezekielu u Ez 2–3

Niko Bilić*

Sažetak

Članak istražuje kako drugo i treće poglavlje Knjige Ezekielove prikazuju prorokovo zvanje i njegovu zadaću. Formalna analiza određuje granice i kontekst ovih poglavlja. Dvanaest odlomaka, koncentrična kompozicija i elementi biblijskog izvještaja o zvanju obilježavaju Ez 2–3 ujedno kao uvod u knjigu. Sedam zapazanja u posljednjem, tematskom dijelu članka donose glavne biblijsko-teološke poruke s ovako analizirane »podloge«: Ezekiel je prorok na kojem se očitovala snaga Gospodinove ruke i koji je dobio poseban uvid u Božju slavu. Bog ga ohrabruje, Duh mu pruža učinkovitu potporu. Tako je Ezekiel višestruko pripremljen za susret sa svojim slušateljima i kadar je primiti službu stražara. Njegovo poslanje ipak ostaje tajnovito.

Ključne riječi: prorok, poziv, ruka Gospodnja, Duh, sloboda, suprotnosti

Uvod

Ovaj članak želi pobliže istražiti drugo i treće poglavlje u Knjizi proroka Ezekielu. Slijedit ćemo tri glavna egzegetska zahtjeva: proučiti tekst, prepoznati njegovu kompoziciju i uočiti bitne teme izrečene u Ez 2–3.¹ U prvom dijelu rada (1.) valja, slijedeći natuknicu prerano preminuloga V. Premstallera, odrediti »tekstualnu površinu« o kojoj je riječ.² Treba uočiti granice i njihovu dvostruku zadaću: one dijele i povezuju. Drugi dio članka (2.) bavi se ustrojem teksta. Posljednji dio (3.) posvećen je njegovu sadržaju i poruci.

* Doc. dr. sc. Niko Bilić, Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu. Adresa: Jordanovac 110, p. p. 169, 10 001 Zagreb, Hrvatska. E-pošta: niko.bilic@ffdi.hr

1 Usp. E. Zenger, *Einleitung in das Alte Testament* (3. izd.), Stuttgart 1998, 21; H. Kosak, *Wegweisung in das Alte Testament*, Berlin, 1978. (dalje: Kosak, *Wegweisung*), 203–208; W. H. Schmidt, *Alttestamentlicher Glaube* (8. izd.), Neukirchen, 1996. (dalje: Schmidt, *Glaube*), 331.

2 »Textfläche«, V. Premstaller, *Fremdvölkersprüche des Ezechielbuches*, Würzburg, 2005, 1.

1. Razgraničenje i kontekst

Ponajprije želimo pogledati ova dva poglavlja, Ez 2–3, kao omeđenu tekstualnu cjelinu. Uz pomoć nekoliko jezičnih zapažanja razabrat će se granica na početku (Ez 2,1) i na kraju teksta (Ez 3,27). Ta granica ne služi samo za razdiobu, nego višestruko povezuje Ez 2–3 s prethodnim (Ez 1) i idućim poglavljem (Ez 4).

1.1. Veze između Ez 2–3 i Ez 1

Početak prve rečenice u Ez 2 pomoću veznika ו («i») traži od čitatelja da pronade i prethodni dio veze; ono, naime, što stoji ispred sastavnog veznika. Očito je riječ o prvom poglavlju Knjige, odnosno o posljednjoj rečenici u njemu (1,28). Predikat »i reče« traži subjekt, govornika. Kako već R. Mosis uočava, početak rečenice u Ez 2,1 odstupa od redovite hebr. sintakse u kojoj bi vršitelj radnje slijedio nakon predikata: »ויאמר (i reče) + subjekt« te pretpostavlja unaprijed izrečen subjekt.³ On je naznačen neposredno prije u »glasu onoga koji govori« (קורל 1,28), a već je unaprijed bio najavljen kao »glas« odozgor u velikom videnju (קורל 1,25). Stoga izričaj »i reče« (2,1) možemo promatrati kao izravnu vezu s Ez 1,25.28.

Osim toga, Ezekielov stav klanjanja iz kojeg će biti »podignut na noge« (2,2) pretpostavlja silno videnje pred kojim je Prorok »pao ničice« (1,28), što će jednako biti slučaj u 3,23, gdje se veza s videnjem u Ez 1 izrijekom naglašava.⁴ Drugo je poglavlje ipak jasno odijeljeno od Ez 1. U Ez 2 naime od samoga se početka nalazi upravni govor, dočim Ez 1 pruža isključivo opisnu naraciju. Osim toga tek u Ez 2 Duh Božji prvi put stupa u izravan kontakt s Prorokom, dovodeći ga u veliku blizinu s veličanstvom koje mu je bilo dano vidjeti.

Usred teksta, u Ez 3,13, spominju se živa bića (החיות) s krilima (כנפי) i posebni kotači (האופנים), čije kretanje Prorok zamjećuje. Poznati su iz Ez 1, gdje su bili iscrpno opisani, i zato u Ez 3 također predstavljaju vezu s prvim poglavljem (v. nacrt 1). Osim toga, korijen riječi koja označava »bića« (glagol היה »živjeti«) i pogled na obilje života kod Boga izvrsna su jezična podloga za pitanje života i smrti, koje će u Ez 3,18.21 doći u središte pozornosti kao bitno obilježje Ezekielove proročke službe.⁵ »Kotači« su pak tipičan Ezekielov izraz koji se u svim ostalim starozavjetnim knjigama spominje svega deset puta.⁶

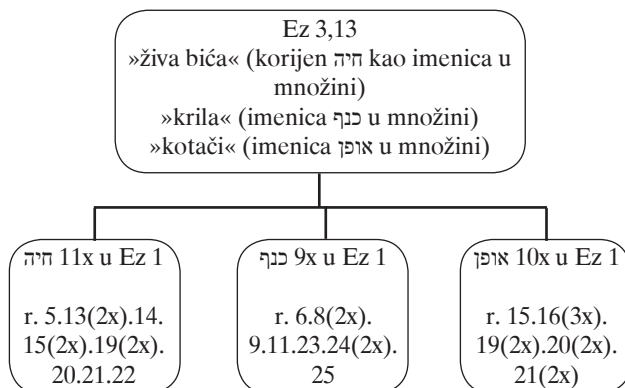
3 R. Mosis, *Das Buch Ezechiel* (sv. 1), Leipzig, 1978. (dalje: Mosis, *Ezechiel*), 43. Sam ovako izrečen predikat, konsekutivni perfekt (ויאמר), u hebrejskom bi jeziku tražio početak opisa u perfektu, kakav se nalazi u Ez 1,27 (ראיתי), samo što je ondje subjekt prorok. Svakako, veza Ez 2–3 s Ez 1 kao »audicije« i »vizije« je neosporna.

4 Usp. P. Heinisch, *Theologie des Alten Testamentes*, Bonn, 1940, 30; B. Lujčić, *Starozavjetni Proroci*, Zagreb, 2004. (dalje: Lujčić, *Proroci*), 266.

5 Usp. Greenberg, Moshe. (2001) *Ezechiel 1–20, Herders theologischer Kommentar zum Alten Testament*, Herder, Freiburg, 2001. (dalje: Greenberg, *Kommentar*), 105 (citata ovdje u 3.7).

6 Koehler–Baumgartner, *Hebräisches und Aramäisches Lexikon zum Alten Testament*, sv. 1. (3. izd.), Leiden, 2004, 23.

Nacrt 1: Ez 3,13 preuzima ključne riječi iz Ez 1
 Outline 1: Ez 3,13 takes over key words from Ez 1

U Ez 3,12–15 M. Greenberg vidi zaključak Ezekielova zvanja: »Cio odlomak, u kojem se ponavljaju elementi viđenja iz Ez 1 (vjetar/Duh, lepet/škripa/tutnjava, krila, živa bića, kotači, ruka Jahvina, izgnanstvo, rijeka Kebar) tvori zajedno s Ez 1 okvir za čitav prizor zvanja.«⁷ Slika, treba reći, u isti mah omogućuje *pogled unaprijed* na Ezekielovu knjigu. Krilata se bića naime u tekstu povlače nakon Ez 3, ali opet će se pojaviti u Ez 10, kad se izrijekom bude spominjalo viđenje iz Ez 1 (אשר ראיתי) »koje sam vidio« 10,15,20). Ondje će čitatelj, zajedno s Prorokom, saznati da je riječ o *kerubinima* (10,20).⁸

Rok od »sedam dana« koji se u tekstu dvaput spominje (Ez 3,15s) potaknut će čitatelja da potraži gdje je označeno vrijeme radnje. Opet valja zaviriti u Ez 1. »Naoko konkurentni nadnevcu u Ez 1,1s«, objašnjava G. Fischer,⁹ odnose se u jednu ruku »s velikom vjerojatnošću na jedan dan u srpnju 593. [pr. Kr.]«, a u drugu ruku na 30. godinu Ezekielova života, dob u kojoj je »smio započeti svoju svećeničku službu (Br 4,3) u hramu«. Oznaka mjesta, »rijeka Kebar« (Ez 3,15), također je veza s prethodnim poglavljem i preuzima mjesto radnje iz Ez 1,1. Riječ je o toku koji se kod Babilona odvaja od Eufrata. Ondje je smješteno naselje »Tel Abib«, imenom vjerojatno od akadskog *til-abubi* (»naplavljeni brežuljak

7 Greenberg, *Kommentar*, 81.

8 »Explicit identification« L. C. Allen, *Vol. 28: Word Biblical Commentary: Ezekiel 1–19*. Word Biblical Commentary. Dallas, 2002. (dalje: Allen, *Ezekiel 1–19*), 159. Usp. D. I. Block, *The Book of Ezekiel. Chapters 1–24*. The New International Commentary on the Old Testament. Grand Rapids, MI, 1997. (dalje: Block, *Ezekiel 1–24*), 327.

9 »Überwältigt von Jahwes Herrlichkeit. Ezechiel, gesandt zum 'Haus Widerspenstigkeit'. Ez 1–3« u: G. Fischer — M. Hasitschka, *Auf dein Wort hin. Berufung und Nachfolge in der Bibel*, Innsbruck, 1995, str. 73–83 (dalje: Fischer, *Wort*), 76. Usp. također Premstaller, *Fremdvölkersprüche*, 250 i C. H. Dyer, »Ezekiel« u: Walvoord, J. F., Zuck, R. B., & Dallas Theological Seminary (1983–1985). *The Bible Knowledge Commentary: An Exposition of the Scriptures*. Wheaton, IL: Victor Books, Vol 1 (dalje: Dyer, *Ezekiel*), 1227.

ruševina«), u kojem su izgnanici smjeli živjeti na okupu.¹⁰ Kako Dyer razjašnjava, ne zna se točno gdje je bilo naselje, ali »rijeka Kebar« prepoznata je kao »Veliki Kanal« (*naru kabaru*) u Babilonu.¹¹ U Ez 2–3 tematske riječi: »Duh«, »ruka« i »sin čovječji«, o kojima će još biti govora, također su veza s Ez 1 i ujedno najava cijele knjige.

1.2. Veze između Ez 2–3 i Ez 4

Završnu granicu našega teksta treba tražiti na kraju Ez 3 i na prijelazu u iduće poglavlje, Ez 4. Četvrto poglavlje odijeljeno je od Ez 2–3 tako što se u njemu prvi put u knjizi spominje ירושלים («Jeruzalem» 3x 4,1.7.16).¹² Prorokova simbolička akcija »ciglom« (4,1) i »željeznom pločom« (4,3) ukazuje također na novi početak. Osim toga, u Ez 2–3 dva su poglavlja obilježena slušanjem. Korijen שמע («slušati») pojavljuje se naime čak četrnaest puta, dok ga u Ez 4 uopće nema.

Ovaj tekst, s druge strane, ostaje povezan s Ez 4, ponajprije uporabom naziva »sin čovječji« (בן אדם). Prijelaz iz Ez 3 u Ez 4 obilježava osim toga tema עון («krivnja»).¹³ U 3,18.19 ta se tema prvi put uvodi u Ezekielovu knjigu, a potom je početak Ez 4 temeljito uzima u razmatranje: u tri retka, koji slijede jedan za drugim, imenica עון ponavlja se pet puta: 4,4(2x).5(2x).6. U istom će se poglavlju pojaviti još u r. 17, a potom tek u Ez 7. Istodobno עון ostaje važna tema za cijelu knjigu.

Uočljiv završetak na kraju Ez 2–3 čini ponavljanje triju važnih elemenata u jednom jedinom retku: ponajprije, u tom se retku nalazi osebujuća slika »dom buntovništva«, koja se u Ez 2–3 šest puta navodi (בית מרי, 2,5.6.8; 3,9.26.27). Osim toga u 3,27 treći se put ponavlja uobičajena biblijska »glasnička formula« כה אמר יהוה («ovako govori Jahve» Ez 2,4; 3,11.27), koja se u idućem poglavlju više ne spominje. U završnom retku ističe se napokon dvostruki izričaj »poslušali oni ili odbili«, koji je za tekst Ez 2–3 tipičan. Tripud se »poslušali ili odbili« ponavlja u jednostavnu obliku (2,5.7; 3,11), a četvrti put, na kraju, udvostručit će se i slušanje i odbijanje (2x שמע, 2x חדל u 3,27).¹⁴

2. Povezanost i ustroj teksta Ez 2–3

U ovoj, drugoj točki želimo pokazati da je Ez 2–3 cjelovit tekst koji dopušta jasnu raščlambu na više odlomaka.

10 Vidi: »Tel Abib« u Youngblood, R. F., Bruce, F. F., Harrison, R. K., & Thomas Nelson Publishers, *Nelson's new illustrated Bible Dictionary*. Nashville, 1995. Block, *Ezekiel 1–24*, 136; Fischer, *Wort*, 73. B. Lujčić, *Proroci*, 264.

11 Dyer, *Ezekiel*, 1226. Usp. »Tel Abib« u M. F. Unger, *The new Unger's Bible Dictionary*, Chicago, 1988.

12 Kosak, *Wegweisung*, 16.

13 Usp. R. Knierim, »Verkehrtheit« u: Jenni — Westermann, *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament* (THWAT), 243–249.

14 Usp. I. L. Seeligmann, *Gesammelte Studien zur Hebräischen Bibel* (FAT 41), Tübingen, 2004, 56.

2.1. Cjelovitost

U tekstu se triput nalazi nalog koji Bog upravlja Proroku: »I reći ćeš: ovako govori Gospodin, Jahve...« (2,4; 3,11.27). U njemu se nakon zapovijedi navode riječi glasnичke formule u kojoj je, kao proširenje, ispred vlastita svetog imena »Jahve« naveden i počasni naslov »Gospodin«. Također, u sva tri slučaja, nakon naloga slijedi spomenuti *ezekijelovski* pogled na moguću pozitivnu ili negativnu reakciju zajednice (2,5; 3,11.27).

Trostruko ponavljanje istog motiva formalno objedinjuje tekst Ez 2–3 u cjelinu, dok u isti mah sadržajno definira prorokovu zadaću, ističući pritom slobodan izbor njegovih slušatelja.¹⁵ Sam Ezekiel, svrstan u niz onih koji su poslani razglašavati Božje riječi, oslobođen je prisile uspjeha. Njegovo je *reći*, a hoće li zajednica *poslušati ili ne*, ostaje otvoreno. Ovakav sažetak Ezekielova poslanja na sličan se način još jednom — četvrti put — ponavlja u tekstu: »govori im moje riječi, poslušali li oni ili ne« (2,7).¹⁶

Inkluzija, uzimanje izričaja i slike s početka teksta na njegovu kraju, također potvrđuje povezanost ovih dvaju poglavlja. Kratko prije zaključne Božje riječi Prorok govori da ga je Božja snaga uspravila: »i ude u mene Duh i postavi me na noge« (3,24). To su doslovce isti izrazi koje nalazimo na početku teksta (2,2).¹⁷

וְתָבֵא בִי רוּחַ וְתַעֲמִדֵנִי עַל רַגְלִי 2,2; 3,24

Prorok izvješćuje da ga je Duh podigao, što se eto pred konac zbiva još jednom. »Duh« i ovakvo »podizanje« zajedno se u knjizi koriste samo na početku i na kraju Ez 2–3, ali ujedno, kao slika, najavljuju čuveno poglavlje Ez 37.

2.2. Književna razdioba teksta Ez 2–3

Prva razdioba zbiva se razlikovanjem između narativna opisa i upravnoga govora. U Ez 2–3 ističe se onih nekoliko redaka ili njihovih dijelova koji opisuju zbivanje, uvijek u prvom licu (u nacrtu 2 osjenčano).

Opisnom dijelu u Ez 2–3 pripada često ponovljen izvještaj »i reče mi« (יאמר אלי) 8x u 2,1.3; 3,1.3.4.10.22.24). Ovakva formulacija istodobno drži tekst kao cjelinu i ujedno odvaja pojedine odlomke. »I reče mi« služi kao uvod u upravni govor i naznačuje Prorokov susret s Bogom. Uporabom prvog lica jednine tekst poprima značaj izvješćivanja o vlastitu iskustvu, tj. svjedočenja. Osim toga čini se da je »i reče mi« posebnost Ezekielova stila jer se u toj knjizi ponavlja 35 puta, dok se u ostalim biblijskim knjigama jedino u Zaharije može naći više od 10 puta.

Zajedno s ovim uvodom »i reče mi« u Ez 2–3 ponavlja se i vokativ, dio upravnog govora koji neposredno slijedi: »sine čovječji!« (deset puta: בן־אדם 2,1.3.6.8; 3,1.3.4.10. 16.25). Ova hebrejska složenica naziv je koji u još većoj mjeri predstav-

15 M. Buber, *Der Glaube der Propheten* (2 izd.), Heidelberg 1984 (dalje: Buber, *Propheten*), 231; usp. Schmidt, *Glaube*, 331.

16 Vidi: Schmidt, *Glaube*, 313.

17 Ističu već R. Albertz i C. Westermann, »Geist« u: THWAT 726–753, ovdje: br. 6 na str. 734.

Ija osobitost Ezekielova jezika jer se u ovoj knjizi nalazi ukupno 93 puta, a inače u Starom zavjetu tek u nekoliko slučajeva.¹⁸

Oba ova osobita znaka raspoznavanja: »i reče mi« i »sine čovječji« dijele tekst Ez 2–3 u dvanaest odlomaka, koji najvećim dijelom sadržavaju Božji govor. U šest odlomaka stoje oba izraza: nakon opisna početka »i reče mi« slijedi oslovljavanje »sine čovječji« (Ez 2,1.3; 3,1.3.4.10). U dva druga odlomka (3,22.24) opisni dio »i reče mi« pomaknut je u sredinu retka. Ova dva odlomka nemaju vokativ, nego u njima upravni govor započinje izravno božanskim imperativom: »Ustani!« (3,22 קום) i »Udi!« (3,24 בא). Obraćanje sa »sine čovječji« ponavlja se povrh toga još četiri puta. Tripud označava pododlomke, donoseći nov zamah unutar Božjega govora; počinje »nov stupanj diskursa«¹⁹. Pritom ovaj izraz ističe suprotnost »domu buntovništva«: »A ti, sine čovječji« (ואתה בן־אדם 2,6.8; 3,25). Osobito mjesto »sin čovječji« zauzima u 3,17 jer mu ovaj put kao uvod prethodi cijela formula o dolasku Božje riječi: והיה דבר־יהוה (3,16 »i dode riječ Gospodnja«), ne tek »i reče mi«.

Nacrt 2: Pregled odlomaka u Ez 2–3
Outline 2: Survey of paragraphs in Ez 2–3

	Opis:	Govor:	Nov početak u govoru:
1.	2,1 ויאמר אלי (i reče mi):		čovječji בן־אדם (sine...)
2.	2,2 I ude u me... 2,3 ויאמר אלי (i reče mi):		בן־אדם (sine čovječji...)
3.			2,6 ואתה בן־אדם (a ti, sine čovječji...)
4.			2,8 ואתה בן־אדם (a ti, sine čovječji...)
5.	2,9s I pogledah... 3,1 ויאמר אלי (i reče mi):		בן־אדם (sine čovječji...)
6.	3,2 Otvorih usta... 3,3 ויאמר אלי (i reče mi):		בן־אדם (sine čovječji...)
7.	3,3 I pojedoh... 3,4 ויאמר אלי (i reče mi):		בן־אדם (sine čovječji...)
8.	3,10 ויאמר אלי (i reče mi):		בן־אדם (sine čovječji...)
9.	3,12 Uto me Duh podiže... 3,16...i dode mi riječ Jahvina:		בן־אדם (sine čovječji...)
10.	3,22 Ondje me opet zahvati... ויאמר אלי (i reče mi):		Ustani...
11.	3,23 Ustadoh... 3,24... ויאמר אלי (i reče mi):		Udi...
12.			3,25 ואתה בן־אדם (a ti, sine čovječji...)

¹⁸ Mosis, *Ezekiel*, 43. Usp. Allen, *Ezekiel 1–19*, 38; Block, *Ezekiel 1–24*, 115.

¹⁹ Greenberg, *Kommentar*, 79

U ovoj podjeli iz više je razloga istaknut odlomak Ez 3,12–21 (br. 9) s izvještajem o dolasku Božje riječi. Ponajprije, u njemu se uvodi ova »proročka formula« koja će se u Knjizi proroka Ezekielu pojaviti četrdeset puta. Odlomak je u usporedbi s ostalima najveći i sadržava najduži Božji govor, a bitno je obilježen s točno sedam puta ponovljenim glagolom »opomenuti« (זהר). Čitav se, osim toga, iznova razrađuje u Ez 18 i Ez 33. M. Greenberg k tome upozorava da je ovdje riječ o izričitoj primjeni Tore.²⁰ Prorok naime prima opširan nalog da provodi Lev 19,17: »Ozbiljno ukori svoga druga da zbog njega ne snosiš grijeha.«²¹ S odlomkom 3,12–21, napokon, Knjiga se Ezekielova, kako M. Buber upozorava, vraća na opće ljudske teme s početka Biblije, što će u c33 opet učiniti.²² Božja riječ bezbožniku: מות תמות (»sigurno ćeš umrijeti« Post 2,17; Ez 3,18; 33,8.14) upozorenje je o opasnosti po život koje je čovjek već na početku čuo.

2.3. Koncentrična kompozicija

Velik dio ovoga Ezekielova teksta građen je koncentrično.²³ U Ez 2,1–3,15 mogu se naime raspoznati tematske podudarnosti koje predstavljaju »prstenastu kompoziciju«²⁴ (v. nacrt 3).

U središtu su »svitak« (4x מגלה 2,9; 3,1–3) i blagovanje (glagol »jesti«: אכל 6x 2,8; 3,1[2x].2.3[2x]). Proroku je pružen svitak knjige (a 2,8–10) i on ga jede (a' 3,1–3). Prvi krug oko toga središta tvore ohrabrenje (b 2,6–7) i konkretna zaštita koju Ezekiel dobiva (b' 3,4–9). Oba se puta ponavlja poznati biblijski poticaj: »Ne boj se!« (3x אל־תירא 2,6[3x] i לא תירא 3,9). U idućem vanjskom prstenu stoje: poslanje (c 2,3–5) i završni nalog Proroku da pođe (c' 3,10–11). Kao znak raspoznavanja ovdje služe tematski glagoli: »poslati« (שלח) i »ići« (הלך).

Na krajnjem vanjskom rubu nalazi se djelovanje Duha koji proroka najprije »čini uspravnim Božjim slušateljem«²⁵ (d 2,1–2), a potom mu pomaže da dođe na određite svoga poslanja (d' 3,12–15). Ključna riječ u tom zadnjem prstenu je Duh (3x רוח 2,2; 3,12.14, i jednom Ezekielov duh 3,14). Ovako građen tekst najveću važnost pridaje onome što se nalazi u središtu. Za razliku od prkosnih »buntovnika«, prorok prihvaća Božju riječ, pripravan je do u nutrinu usvojiti ono što mu Bog pruža, ne samo simbolički nego i tijelom. Božja riječ se u njemu »utjelovljuje« — sažimlje B. Lujčić.²⁶

20 Usp. Greenberg, *Kommentar*, 105.

21 Usp. Kosak, *Wegweisung* 159; Lujčić, *Proroci*, 269.

22 Buber, *Propheten*, 231. Block (*Ezekiel 1–24*, 146) izričito upozorava na vezu s Post 9,5s.

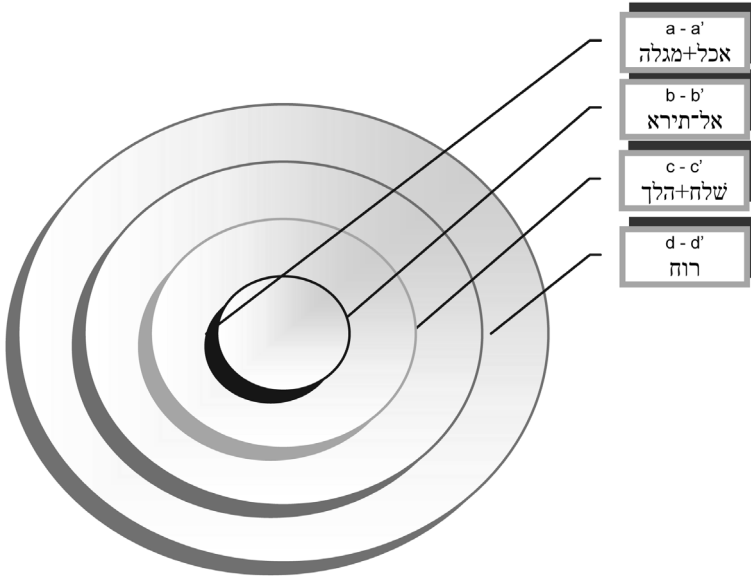
23 Usp. Fischer, *Wort*, 74–75. Slično, ali u »paralelama«, Block, *Ezekiel 1–24*, 113.

24 Fischer, *Wort*, 75.

25 Fischer, *Wort*, 75. Jednako Block, *Ezekiel 1–24*, 115.

26 Lujčić, *Proroci*, 267. Block (*Ezekiel 1–24*, 126) prepoznaje pritom razradu slike iz Jr 15,16.

Nacrt 3: Koncentrična kompozicija u Ez 2,1–3,15
 Outline 3: Concentric composition in Ez 2,1–3,15

2.4. Dinamika dvaju glagola — »poslati« i »ići«

Dvije tematske riječi, שְׁלַח (»poslati« Ez 2,3.4.9; 3,5.6) i הֵלֵךְ (»ići« Ez 3,1.4.11.14), obilježje su biblijskoga izvještaja o zvanju, a u našem tekstu stvaraju napetost koja povezuje oba poglavlja. Particip glagola שְׁלַח otvara dinamiku u 2,3, gdje saznajemo da onaj koji *govori* ujedno i *šalje* Ezekielu. Prorok dvaput čuje da je poslan (שְׁלַח 2,3.4) i dvaput prima potvrdu da je poslan Izraelu, a ne drugim narodima (שְׁלַח 3,5.6).²⁷ Sljedeći glagol, הֵלֵךְ, pojavljuje se kao dio poslanja: Prorok triput čuje imperativ »Idi!« (3,1.3.11), koji mu nalaže da krene na svoju zadaću. Dinamika i napetost glagolskog para »poslati — ići«, započeta u Ez 2,3, razrješuju se tek kad Prorok postane subjekt glagola הֵלֵךְ i izvijesti o tome da se dao na svoje poslanje »idah...« (הֵלֵךְ 3,14). Sve dotle ostaju otvorene.²⁸

2.5. Ostali elementi izvještaja o zvanju

U biblijskim izvještajima o zvanju ključne riječi »poslati« i »ići« označavaju onaj element koji se zove »nalog«. Ostala četiri elementa Božjega poziva u Bibliji — naznaku nevolje, prigovor pozvanoga, obećanje te vanjski znak božanske potpore — u Ez 2–3 možemo ovako predstaviti:

»Naznaka nevolje« prepoznaje se najviše u imenicama גֹּלָה (»izgnanstvo« 3,11.15) i מַרִּי (»prkos, bunt« 2,5.6.7.8[2x]; 3,9.26.27) jer one opisuju babilonsko

²⁷ »Twofold commissioning« — Block, *Ezekiel 1–24*, 113.

²⁸ Komentatori su složni u isticanju Ezekielovih poteškoća. V. Block, *Ezekiel 1–24*, 136; A. Knowles, *The Bible guide* (1st Augsburg books ed.), Minneapolis, 2001, 325.

sužanjstvo i loše duhovno stanje zajednice Božjega naroda.²⁹ Kao »prigovor«, odnosno unutarnji otpor prema zvanju možemo pretpostaviti Prorokov strah. »Strah« se doduše u tekstu ne spominje, ali je iz sadržaja razumljiv, i Bog mu obilato izlazi ususret riječju, hrabreći Ezekielu »ne boj se i ne plaši se« (2,6; 3,9), i djelom, čineći da mu lice i glava budu tvrdi »kao dijamant« (3,8s).³⁰

Kao vanjski Božji »znak« možemo ponajprije prepoznati svitak (מגלת־ספר 2,9) koji stoji u jezgri Ezekielova poziva.³¹ Međutim tajnovita Prorokova nijemost (3,26) može također biti poseban znak. Nijemost, sve kad bi pritom bila riječ o bolesti, proroka čini naprosto nemoćnim pred njegovom zadaćom, i zato se u svom poslanju mora, kako ističe B. Lujčić, posve osloniti na Božju moć.³² Na isti se način ovamo kao znak pribraja i to da je Prorok zatvoren u kuću i užadi svezan (3,24–25), dok mu je zadaća »ići« (3,1.4.11).

Opće »obećanje« potpore pri poslanju, klasično sročeno: »ja ću biti s tobom«, nedostaje u Ez 2–3. M. Greenberg to ovako tumači: »Božjega obećanja da će biti s prorokom nema, ali kao jamstvo da će zajedno snositi odgovornost vrijede različiti izrazi koji Ezekielovu odgovornost svode na minimum. Svejedno je hoće li ga narod poslušati ili neće. Ne treba se bojati odbijanja. U 3,7 glavni teret odgovornosti za neposluh naroda Bog izričito skida s proroka i uzima na se.«³³ Obećanje potpore ipak će u Ez 2–3 biti na neuobičajen način izrečeno u važnom pogledu unaprijed kojim tekst završava. Bog Proroku najavljuje svoju osobitu potporu: »otvorit ću ti usta« (3,27).³⁴

3. Zvanje i zadaća proroka Ezekielu u Ez 2–3

Treći i posljednji dio ovoga rada, nakon pretežito formalnih istraživanja, predstaviti će neke od glavnih točaka u sadržaju Ez 2–3. U sedam tematskih primjedbi pregledat ćemo kako ovako definiran i raščlanjen tekst opisuje Ezekielov značaj i njegovo poslanje.

3.1. Ezekiel — prorok

Ezekielu Bog potvrđuje kao »proroka« (נביא 2,5); takav mu naime naslov pridijeva sama Božja riječ u prvom odlomku 2,1–5.³⁵ Priznanje toga proročkog poslanja jedina je stvar koju Bog izričito traži od Ezekielovih slušatelja i ne ostavlja im na volju: poslušali oni ili neposlušali Ezekielove riječi, »neka znaju da je prorok bio među njima« (2,5; 33,33).³⁶ Ovaj važan zahtjev da prepoznaju proroka

29 Usp. Mosis, *Ezechiel*, 47; Schmidt, *Glaube* 331.

30 Mosis (*Ezechiel*, 49) i Schmidt (*Glaube*, 331) upozoravaju na bliskost Jr 1.

31 Vidi: Mosis, *Ezechiel*, 51.

32 Vidi: Lujčić, *Proroci*, bilj. 11 na str. 264.

33 Greenberg, *Kommentar*, 83–84.

34 Tako već Dyer, *Ezekiel*, 1234.

35 Usp. Lujčić, *Proroci*, 25; Ezekiel je »glasnogovornik Saveza«, piše B. Fredenburg, *Ezekiel*. The College Press NIV commentary. Joplin, Mo., 2002. (dalje: Fredenburg, *Ezekiel*), 46.

36 Kosak, *Wegweisung* 158; Schmidt, *Glaube*, 331; Dyer, *Ezekiel*, 1293.

u svojoj sredini istim se riječima ponavlja u Božjem govoru u Ez 33, što potvrđuje da se u Ez 2–3 nalazi uvod u cijelu knjigu, u kojoj će Ezekiel kao prorok osobito predstavljati suprotnost lažnim prorocima. Oni si doduše, ističe Block, prisvajaju takav naslov, ali slijepo slijede svoj vlastiti duh (13,3), nalik su lisicama (13,4) i proriču laži (13,9).³⁷

3.2. *Ezekielovo ime i Gospodinova ruka*

Prorokovo ime sadrži u sebi hebr. glagol חזק — »biti jak«, koji se u Ez 2–3 triput pojavljuje (3,8.9.14).³⁸ Promatramo li mu ime u ovom kontekstu, Ezekiel je u svom zvanju čovjek na kojemu se očitovala snaga Gospodinove ruke (חזק 3,14) i kojemu je Bog dao snažan obraz (חזק 3,8), čvršći od kremena (חזק 3,9). Poznata biblijska slika »ruke Gospodnje« u Ezekielovu knjigu uvodi se već u 1,3, ističući »fizički aspekt Ezekielova zvanja«. ³⁹ U Ez 2–3 Gospodinova ruka očituje svoju snagu (יְהוָה יד 3,14) i spušta se na Proroka nakon što je primio službu stražara (יְהוָה יד 3,22), potvrđujući opisnu najavu s početka (1,3). »Ruka Gospodnja« ključ je koji prati cijelu knjigu i objedinjuje je znakovitim *sedmerostrukim* opetovanjem (Ez 1,3; 3,14.22; 8,1; 33,22; 37,1; 40,1).⁴⁰

Osim toga slika snažne Božje ruke u Ez 3,14 povezuje Ezekielovo zvanje s jezgrom Tore. Naime יד חזק + חזק (»ruka jaka«) simbol je za izbjavljenje iz ropstva: »Rukom jakom izvede nas Jahve iz Egipta, iz kuće ropstva« (Izl 13,14).⁴¹

3.3. *Čovjek pred Božjom slavom*

Ezekiel je jedini među prorocima obdaren toliko iscrpnim uvidom u Božji svijet. »Slava Gospodnja« — כבוד־יהוה pripada među bitna obilježja po kojima se raspoznaje Knjiga proroka Ezekielia jer se u njoj deset puta pojavljuje i ima važnu ulogu (Ez 1,28; 3,12. 23; 10,4.18; 11,23; 43,4.5; 44,4). U našem je tekstu, kako Allen primjećuje, ovaj izraz ponajprije veza s 1,28 i s cijelim prvim poglavljem koje opisuje Gospodinovu slavu.⁴² U Ez 2–3 Prorok ponajprije čuje blagoslovni zaziv nad Božjom slavom koji dolazi s njezina mjesta (3,12 ברך hebr. »blagoslovljen«);⁴³ Ezekielu je potom dano da je opet vidi (3,23) kao već u Ez 1, što on izrijeком spominje.

Blizina Božjega svijeta u koji dobiva obilan uvid Ezekielia »svladava«⁴⁴ i on drugi put »pada ničice«, klanjajući se (1,28; 3,23). Istodobno je Ezekiel od toga

37 Block, *Ezekiel 1–24*, 384.

38 Usp. Lujčić, *Proroci* 263; Allen, *Ezekiel 1–19*, 42. Ime može biti izjava ili molba, upozorava Block, *Ezekiel 1–24*, 9.

39 Tako Block, *Ezekiel 1–24*, 89.

40 Usp. Allen, *Ezekiel 1–19*, 23. usp. Dyer, *Ezekiel*, 1232.

41 Block (*Ezekiel 1–24*, 446) k tome upozorava na: Izl 3,8; 5,23; 6,6; 18,810; Suci 6,9; 1 Sam 10,18. U Petoknjžju stoji יד חזקה zajedno s מצרים (»Egipat«) i božanskim יצא (hifil. »izvesti«), najčešće u istom retku: Ex 13,3.9.14.16; Dtn 5,15; 6,21; 7,8; 9,26; 26,8.

42 »A literary shorthand«, Allen, *Ezekiel 1–19*, 43. Usp. Block, *Ezekiel 1–24*, 133.

43 Tako prevode i LXX i Vg.

44 »Überwältigt«, Fischer, *Wort*, 73, 75. Jednako Allen, *Ezekiel 1–19*, 36. Usp. »veličanstvena teofanija« Lujčić, *Proroci*, 266.

uzvišena svijeta jasno odijeljen opetovanim naslovom »sin čovječji«, koji ga svrstava među ljudsko i zemaljsko. Nije on Božji sugovornik i partner; on je pasivan primatelj Božje riječi koji u cijelom prizoru zvanja i ne progovara.⁴⁵ Ipak, ova oznaka kojom Bog oslovljava Proroka ne predstavlja samo podređenost nebeskoj veličini. Jezično אדם בן אדם ostaje veza sa svečanim videnjem u Ez 1, gdje je riječ אדם (»čovjek/pozemljak« 1,5. 8.10.26) već uvedena u knjigu te služi upravo za opis Božjega svijeta, pa i samoga Božjeg bića.⁴⁶

3.4. Duh ga nosi

U Ez 2–3 Proroka nosi Duh (רוח 2,2; 3,12.14.24), i to ne samo u prenesenu smislu. U oskudnim narativnim recima Prorok opetovano izvješćuje kako ga Duh uspravlja i podiže. »Duh« se spominje već u Ez 1 šest puta, a ukupno se u Ezekielu navodi na 52 mjesta i ostaje prisutan duž cijele knjige.⁴⁷ Njegovo djelovanje na Proroka u Ez 2–3 opisuju četiri glagola:

Duh »ulazi« u Proroka (בא 2,2; 3,24); »uspravlja« ga (hifil עמד 2,3; 3,24); diže ga i »nosi« (נשא 3,12.14); napokon, Duh Proroka »uzima« (לקח 3,14).

Uloga Duha u Ez 2–3 odvija se u dva stupnja. Ponajprije, Duh ispunja ono što Bog traži od Proroka. Božji nalog: »postavi se na noge« (2,1) dolazi do izvršenja djelovanjem Duha koji je ušao u Proroka: »podigne me na noge« (2,2). Imperativ upućen Proroku neposredno izvršava Duh.⁴⁸

Idući put izvršenje slijedi *uz pomoć i potporu* Duha. Poslanje: »Idi!« (3,11) ostvareno je u 3,15 tek nakon što Ezekielu Duh diže i nosi (v12.14). Dinamika koju započinje nalog: »Dodi k izgnanicima!« (בא אליהגולה 3,11) pronalazi svoje dovršenje u »dodoh k izgnanicima« (בא אליהגולה 3,15) tek nakon toga dvostrukog zahvata Duha (נשא, לקח 3,12.14).⁴⁹ Uporaba glagola לקח (»uzeti«) pridaje zahvatu Duha neobično značenje tajanstvena uznesenja. Prorok biva »uzet« u posvećen i pridržan božanski prostor slično Henoku (לקח Post 5,24), Iliji (לקח 2 Kr 2,3.5) i Amosu (לקח Am 7,15).⁵⁰

Nacrt 4: Višestruka potpora Duha Outline 4: *Manifold support of the Spirit*

3,11 הלך »Idi!« →	3,12.14 רוח »Duh« me	→ 3,14 הלך »idah...«
בא »Dodi!« →	נשא »podigne« i 3,14 לקח	→ 3,15 בא »dodoh...«
אליהגולה »k izgnanicima«	»uzme«	אליהגולה »k izgnanicima«

45 Usp. Fischer, *Wort*, 75.

46 Upozorava Allen (*Ezekiel 1–19*, 35), osobito na Ez 1,5.26. Usp. Fischer, *Wort*, 77; Block, *Ezekiel 1–24*, 104.

47 Složno upozoravaju Allen, *Ezekiel 1–19*, 38 i Block, *Ezekiel 1–24*, 115. Usp. THWAT, 727.

48 Ističe Dyer, *Ezekiel*, 1230. Usp. Schmidt, *Glaube*, 153; Allen, *Ezekiel 1–19*, 38.

49 Tako Dyer, *Ezekiel*, 1232, i Allen, *Ezekiel 1–19*, 43.

50 Na višestruku sličnost Iliji upozorava Allen, *Ezekiel 1–19*, 43. Drugačije Block, *Ezekiel 1–24*, 135.

3.5. Hrabrost od Boga

U Ez 2–3 Bog ukupno na čak šest načina sokoli Proroka. Za to služe dva različita ohrabrenja koja se međusobno dopunjuju i ponavljaju u 2,6 i 3,9: »Ne boj se!« (אל־תִּירָא) i »Ne plaši se!« (אל־תַּחַת). Božje riječi ohrabrenja trebaju Ezekielu osloboditi od straha pred slušateljima.

1.	»Ne boj ih se!«	2,6
2.	»Ne boj se njihovih riječi!«	2,6
3.	»Ne boj se njihovih riječi!«	2,6
4.	»Ne plaši se njihova lica!«	2,6
5.	»Ne plaši ih se!«	3,9
6.	»Ne plaši se njihova lica!«	3, 9 (usp. 2,6)

3.6. Suprotnost slušateljima

Prorok na više načina stoji nasuprot narodu, svojim slušateljima. Odmah, čim prvi put u Ez 2–3 šalje Proroka, Bog će sinove Izraelove označiti kao גוֹיִם (*gôjîm* 2,3). Ovaj hebrejski izraz u množini pred oči stavlja sliku tuđih naroda, neizraelaca, uobičajeno smatranih nečistima i bezbožnima — poganima. To je teška Božja prosudba koja, kako Fredenburg ističe, ima dugačku povijest.⁵¹ Ali da su sinovi Izraelovi prema Božjoj procjeni još negativniji od stranih naroda, pokazat će se u 3,6, gdje se štoviše za neizraelce koristi paralelan izraz עַמִּים (*'amîm*): tudinci će poslušati Ezekielu čak i onda kad ga Bog njima ne šalje,⁵² ali sinovi Izraelovi neće, premda ih šalje upravo njima.

Istina, najprije je ostalo otvoreno kako će se Božji narod postaviti pred Prorokovim propovijedanjem, hoće li poslušati ili neće (usp. 2,5.7; 3,11.27). Međutim, od 3,7 stvar se mijenja. »Dvojba, hoće li Izrael poslušati proročku poruku ili ne (usp. 2,5.7) pretvara se u siguran uvid da će odbiti i da neće slušati.«⁵³ Greenberg primjećuje kako se osnovni motiv o Božjem narodu Izraelu koji je postao opakiji od »tuđinskih naroda« može i dalje prepoznati u knjizi (Ez 5,6–7; 16,47 itd.).⁵⁴

3.6.1. Kruto lice i ispunjeno srce

Oni kojima Ezekiel treba govoriti teška su publika. Bog to otpočetak otvoreno kaže. Lice i srce slušatelja otvrdnulo je i okorjelo (הִקְשָׁה 2,4; 3,7).⁵⁵ Pogled im

51 Fredenburg, *Ezekiel*, 46. Još dvaput Ezekiel ovako piše o Izraelu, upozorava Block, *Ezekiel 1–24*, 118.

52 Tako doslovno hebr. niječna pogodbeno rečenica u Ez 3,6: »Da te njima i ne pošaljem, oni bi te poslušali«, v. Fischer, *Wort*, 80.

53 Greenberg, *Kommentar*, 80.

54 Usp. Greenberg, *Kommentar*, 83.

55 Allen (*Ezekiel 1–19*, 39) upozorava na bliskost uobičajenom opisu: »tvrde šije«.

je takav da može izazvati strah i užas (חתח 2,6; 3,9). Srce im se po tvrdoći može usporediti s čelom — tvrdo je, kruto (זוק 2,4; 3,7.8).⁵⁶

Prorokovo lice, međutim, i njegovo čelo, ali srce ne, Bog čini jednako tako krutim (2x זוק 3,8). Na taj način njegova čvrstoća ponajprije odgovara tvrdoći njegovih slušatelja, te je vanjstinom izjednačen s njima i može odoljeti.⁵⁷ Snaga njegova čela bit će pritom još veća: nalik je dijamantu (שמיר 3,9) i nadvisuje čvrstoću kремена (צר 3,9), što se za njegove slušatelje ne kazuje. Prorokovo srce (לבב 3,10), naprotiv, osobitim činom koji B. Lujčić naziva »inskrripturacija«⁵⁸, napunit će »sve« Božje »riječi« (3,10). Greenberg podsjeća da je u Bibliji srce kao središte osobe ujedno i izvoriste riječi koje čovjek izriče.⁵⁹ Tako razumijemo zašto je Ezekielu potrebno i zašto mu Bog daje dvostruko ohrabrenje pred *riječima* koje potječu iz kruta srca (dva puta: »Ne plaši se riječi njihovih!« 2,6).

Nacrt 5: Suprotnosti između Proroka i slušatelja
Outline 5: Contrasts between the Prophet and the listeners

narod	↔	Ezekiel
2,4 lice + okorjelo srce + kruto		3,8 lice i čelo + kruto
3,7 čelo + kruto srce + okorjelo		3,9 čelo kruto
3,8 lice i čelo + kruto		3,10 srce ispunjeno riječima Božjim

3.6.2. *Buntovan narod, poučljiv prorok*

Dvije riječi: »prkos« i »buniti se« (מרד i מרי) označavaju kod Ezekielova zvanja ustrajno odbijanje i protivljenje slušatelja. Kako već Dyer uočava, imenica מרי pojavljuje se u Ez 2–3 ukupno osam puta, od toga šest puta u složenici s בית (»kuća, dom« 2,5.6.8; 3,9.26. 27) i dvaput sama za sebe (2,7.8).⁶⁰ Ostaje prisutna u Knjizi proroka Ezekielu na još devet mjesta: 12,2(2x).3.9. 25; 17,12; 24,3; 44,6. Glagol מרד u Ez 2–3 upotrijebljen je dvaput, i to u početnom dijelu u opisu »odmetničkoga« naroda koji se »odvrže« od Boga (2,3), a potom se nalazi na još dva mjesta u Ez 17,15; 20,38.⁶¹

Neobična slika »dom buntovništva« (בית מרי) Ezekielov je prilog Starom zavjetu i nakon Ez 2–3, u knjizi se pojavljuje još pet puta: 12,2 (dva puta).9.3.25.⁶² Slika se nadovezuje na misao o pobuni iz 2,3 i opisuje Ezekielove slušatelje kao

56 Srcem, svojom nutrinom, nalik su tajanstvenoj krutosti Faraona, koji bijaše okorjela i tvrda srca te se usprotivio Božjem nalogu. Riječi kojima Bog opisuje Ezekielove slušatelje nalaze se u opisu Faraona u Knjizi Izlaska (Izl 7,3 לבב+קשה, Izl 7,13 לבב+זוק).

57 Usp. Fischer, *Wort*, 80; Allen, *Ezekiel 1–19*, 42.

58 Lujčić, *Proroci*, 267.

59 Usp. Greenberg, *Kommentar*, 82.

60 Dyer, *Ezekiel*, 1230.

61 Block (*Ezekiel 1–24*, 118) upozorava na objašnjenje u Ez 17,12–15. Usp. Kosak, *Wegweisung*, 158.

62 Vidi Allen, *Ezekiel 1–19*, 39; Block, *Ezekiel 1–24*, 120.

zajednicu »ogrezlu u opačini«. ⁶³ Greenberg upućuje na Izaijin izraz עַם מְרִי (»narod buntovništva« Iz 30,8), koji je vjerojatno pozadina za Ezekielov slikovit opis krajnjeg odbijanja u Božjem narodu. ⁶⁴ U Ez 2–3 »dom buntovništva« izravna je suprotnost onomu što bi imao biti »dom Izraelov« (3,1.4.5.7.17).

Prorok koji je njima poslan bitno je drukčiji. Prihvaćanje i usvajanje te vrijeme i okolnosti koje su za to potrebne istaknuti su u Ez 2–3 i karakteriziraju Ezekielu: on će za razliku od njih poslušati što mu Bog govori (2,8), on će primiti što mu Bog daje (2,9), nahranit će trbuh i nasititi utrobu (3,3). »Slušati«, a napose »jesti« razumljive su slike za usvajanje i potpuno prihvaćanje. ⁶⁵ Motivi primanja sažimlju se i ponavljaju u 3,10, gdje ih predstavljaju »uš« i »srce«. Rok od sedam dana (3,15.16) te dani koje će Prorok provesti »zatvoren u domu svojemu« (3,24) lako predočuju vrijeme potrebno za proces usvajanja. ⁶⁶ Omamljenost (3,15), svezanost (3,24) i nijemost (3,26) opisuju stanje u kojem prorok još ne može nastupiti u svojoj službi. ⁶⁷ Prije nego što počne davati, treba primiti; prije nego će ići i propovijedati, treba u miru, bez slušateljstva, »sve riječi« koje čuje uistinu »primiti k srcu« (3,10).

3.7. Stražar koji upozorava

Prorok treba biti »čuvar« odnosno »stražar« (3,17). ⁶⁸ Božja riječ u 3,17–21 participom glagola צָפֵה određuje Ezekielovu zadaću koja će kasnije u knjizi biti opsežnije opisana (33,2.6.7). Ovaj je izraz povezan s glagolom »opomenuti, upozoriti« (זָהַר), koji Bog pri imenovanju u 3,17–21 znakovitih sedam puta Proroku zadaje kao dužnost: 3,17.18(2x).19.20.21(2x). ⁶⁹

Greenberg ⁷⁰ napominje da se slikom stražara služi prorok Jeremija (Jr 6,17): »I postavih im stražare: 'Pazite na glas roga!' Al oni rekoše: 'Nećemo paziti!'« U Jeremije slika stoji u kontekstu Božjih namjera s narodom, a u Ez »stražar« služi kao definicija odgovornosti koju prorok preuzima na se. »Sve do sad dužnost proroka određivali su pojmovi vezani uz prenošenje poruke; ovdje se međutim njegova zadaća definira kao pitanje života i smrti — za njega samog ništa manje nego za njegove slušatelje.« ⁷¹

63 Fischer, *Wort*, 78.

64 Greenberg, *Kommentar*, 80. Usp. Lujčić, *Proroci*, 264.

65 Usp. »inner acceptance«, Allen, *Ezekiel 1–19*, 42.

66 Usp. »intermission«, Allen, *Ezekiel 1–19*, 44. Drukčije Block, *Ezekiel 1–24*, 138.

67 Usp. Allen, *Ezekiel 1–19*, 60.

68 Usp. Lujčić, *Proroci*, 264; Buber, *Propheten*, 231; Allen, *Ezekiel 1–19*, 58.

69 Usp. Lujčić, *Proroci*, 269. »Opomenuti« je još jedna tipična Ezekielova riječ jer se u ostalim knjigama Starog zavjeta koristi devet puta, a u Ez će se pojaviti još osam puta u: 33,3.4.5(2x).6.7.8.9. (Isti korijen stoji i u 8,2, ali u drugom značenju.)

70 Usp. Greenberg, *Kommentar*, 105; Jednako Block, *Ezekiel 1–24*, 144.

71 Greenberg, *Kommentar*, 105. Lujčić (*Proroci*, 264) upozorava na razliku između Ez i Jr.

Kao zaključak

U ovom egzegetskom radu poduzeli smo tri važna koraka koji su donijeli svoje rezultate. Tekst u Ez 2–3 očitovao se kao jedinstvena cjelina. Nakon opisne naracije u Ez 1 naš tekst uvodi upravni govor u Knjigu proroka Ezekielia i ima prepoznatljiv završetak u 3,27. Ustroj teksta čini dvanaest odlomaka koji imaju kratak opisni uvod, ali poglavito su Božji govor. Među njima se 3,12–21 ističe kao najopsežniji i najvažniji odlomak. Velik dio teksta građen je koncentrično (2,1–3,15). Svojevrstu napetost u tekstu stvara »analog« iz biblijskog izvještaja o zvanju. Ezekiel se očitovao kao prorok kojemu je ime povezano sa snagom ruke Gospodnje i kao čovjek koji je dobio poseban uvid u Božju slavu. Bog ga ohrabruje, Duh mu pruža učinkovitu potporu. Stoga je Ezekiel kadar primiti službu stražara. Višestruko je pripravljen za susret sa svojim slušateljima.

Ezekielovo poslanje ipak ostaje tajnovito, što se osobito razabire u cijeloj mreži suprotnosti.⁷² Snažni kontrasti obilježje su Ezekielova proroštva. Ne tiču se samo stila nego se odnose i na sadržaj knjige, što se već moglo zamijetiti u ovom radu. Tako na primjer na vanjštini Ezekiel poprima tvrdoću, a iznutra je spreman na prihvaćanje i poučljiv je pred Bogom. »Naricanje, jecanje, jauk« (2,10) iz svitka u Ezekielovim ustima imaju okus »sladak kao med« (3,3). Nasuprot »domu buntovništva« stoji Ezekiel koji »nije buntovan« ni »odmetnik« (2,8). U njih je svejedno »poslušali oni ili ne poslušali« (2,5 itd.), ali on mora »poslušati« (2,8). Ezekiel mora ići (3,1. 4.11), ali bit će zatvoren i svezan (3,24). Usprkos izvanredno čestoj uporabi osnove »govoriti« (דבר 20x u Ez 2–3) i usprkos izričitom nalogu da govori (2,4 itd.), Ezekiel će na kraju zanimjeti, jezik će mu se prilijepiti za nepce (3,24). Opomena koju kao stražar treba priopćiti odnosi se na život i smrt, važna je i opširno opisana (3,17–21). Unatoč tome, poruka koju Ezekiel u skladu s glasničkom formulom (2,4; 3,11.27) treba naviještati »nema sadržaja«⁷³ i sve do kraja teksta ostaje otvorena. Višestruka je i bitna razlika između Proroka i njegovih slušatelja, pa ipak pred Bogom Ezekiel je jedan od njih i njima pripada jer ga Bog šalje riječima: »Hajde... sinovima svoga naroda!« (3,11).

Posebnosti i vlastiti prinos ovoga rada zacijelo su upozorenja na pojedinosti u Ez 2–3 koje služe kao uvod za cijelu knjigu, na elemente izvještaja o zvanju, na vezu s Post 2,17 i Izl 13,14, na bliskost »uznesenju« te na znakovito sedmerostruko ponavljanje motiva (»opomenuti«, »ruka Gospodnja«) koje podupire zaokruženost teksta odnosno knjige.

72 Kosak, *Wegweisung* 158.

73 Fischer, *Wort*, 82.

The Vocation and Mission of the Prophet Ezekiel in Ez 2–3

Niko Bilić*

Summary

This article deals with the vocation and mission of the prophet in Chapters 2 and 3 of the Book of Ezekiel. A formal analysis determines the limits, structure and context of the two chapters. The twelve passages, a concentric composition and elements of the biblical vocation story characterize the structure of the text and mark Ez 2–3 as an introduction to the Book. The seven observations in the final thematic section of the article present the predominant biblical–theological messages as derived from the analysis of the text: Ezekiel is a prophet upon whom the power of the Hand of the Lord was manifest and who gained especial insight into God’s glory. God reassures him. The Spirit offers efficacious aid. Thus Ezekiel is prepared manifold for the encounter with his listeners and is rendered able to accept the ministry of watchman. Still, his mission remains a mystery.

Key words: prophet, vocation, the Hand of the Lord, Spirit, freedom, contrasts

* A/Prof. Niko Bilić PhD, Faculty of Philosophy of the Society of Jesus in Zagreb. Address: Jordanovac 110, p. p. 169, 10 001 Zagreb, Croatia. E–mail: niko.bilic@ffdi.hr